

4. Сприяння підвищенню рівня освіти медичних працівників;
5. Надання юристам можливості для ознайомлення та напрацювання практики у вирішенні медичних спорів;
6. Необхідність детального регулювання діяльності медичних закладів усіх рівнів та типів організації.

Дуже важливим вбачається той чинник, що відносини у медичній сфері не є статичними, вони міняються та розвиваються щоденно, і з огляду на це потрібно враховувати динаміку і створювати кодифікований нормативно-правових акт, дію якого буде розраховано на довгий строк. Необхідно, щоб він був пов'язаний з діючим законодавством і враховував усі нюанси, а також був звернений до зарубіжного досвіду.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що потрібно розвивати та покращувати як організацію, так і введення в дію сучасних ідей з приводу покращення галузі медичного права і докласти всіх зусиль для того, щоб почали діяти декларативні норми права.

Список використаних джерел:

1. Гревцова Р.Ю. Тенденції розвитку медичного і фармацевтичного права в Україні / Р.Ю. Гревцова // Другий Всеукраїнський конгрес з медичного права, біоетики і соціальної політики з міжнародною участю 14–15 квітня 2011 р., м. Київ: Збірник тез доповідей (Науково-практичне видання) / Упор. к.ю.н. Гревцова Р.Ю., д.м.н. Степаненко А.В. – Київ: Видавництво «КІМ», 2011. – 132 с. – С. 31–32.
2. Дяченко В. Комплексна реабілітація – шлях створення рівних можливостей / В. Дяченко // Соціальний захист. – 2006. – № 11 (листопад). – С. 7–11.
3. Стеценко С. Г. Перспективи розвитку медичного права в Україні: концептуальні засади / С.Г. Стеценко // Публічне право. – 2016. – № 3 (23). – С. 21–26.

Петренко А.О.

аспірант,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ГРОМАДЯН ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ

Загальні збори громадян за місцем проживання в Україні є малодослідженим інститутом, що впливає на його нормативну регламентацію, яка потребує вдосконалення. Так, немає доктринальної та нормативної єдності навіть з питання назви цього інституту.

Так, О.С. Орловський інколи пише про «загальні збори громадян за місцем проживання» (як у збірці «Стан локальної демократії в містах України: роль громад та органів місцевого самоврядування. Аналітичний звіт за підсумками виконання проекту «Моніторинг діяльності органів місцевого самоврядування у сфері розвитку локальної демократії», де він є співавтором [1, с. 168]), інколи – про «загальні збори членів територіальної громади (як у назві своїй статті «Нормативно-правова регламентація загальних зборів членів

територіальної громади на локальному рівні (на матеріалах міста Суми)» [2, с. 13–17]), а інколи – про «збори (конференції) представників (як у тексті своєї статті «Нормативно-правова регламентація загальних зборів членів територіальної громади на локальному рівні (на матеріалах міста Суми)» [2, с. 13–17]). Хоча в опублікованих О.С. Орловським матеріалах проблема термінологічного удосконалення досліджуваного інституту не постає, однак з аналізу їхнього змісту очевидно, що він вважає доцільним у контексті загальних зборів вести мову не про «громадян», а про «жителів», але частіше – про «членів територіальної громади.

Варто нагадати, що загальні збори громадян за місцем проживання – це прояв одного з політичних прав, що належить лише громадянам України. А якщо своє практичне застосування отримає пропозиція О.С. Орловського, то загальні збори будуть деполітизовані, – адже відповідно до Конституції України, територіальна громада – це жителі села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста (ч. 1 ст. 141). О.С. Орловський схвально ставиться до норми Статуту територіальної громади міста Суми, у якій йдеться про те, що право брати участь у загальних зборах надається «сумчанам, що досягли на час зборів 18 років та проживають на відповідній території» [2, с. 13–17]. Тобто, на його думку наявність громадянства України не є обов'язковою для того, щоб ініціювати загальні збори та / або брати участь у загальних зборах. Він не наголошує на тому, що такий підхід не відповідає чинному законодавству України.

Навряд чи можна, однак, схвально віднести до такої норми статуту територіальної громади, яка вступає у протиріччя з Конституцією України (опосередковано) та Законом «Про місцеве самоврядування в Україні» (прямо). Адже за своєю юридичною силою Статут територіальної громади міста Суми, як і статут будь-якої іншої територіальної громади села, селища, міста в Україні, є підзаконним актом. А підзаконні акти мають відповідати Конституції та законам України.

Слід зазначити, що наявний наразі в Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» підхід цілком відповідає європейським стандартам (у розумінні норм, що містяться у документах, прийнятих органами Ради Європи), закріпленим в найбільш впливовому європейському документі у муніципальній сфері – Європейській хартії місцевого самоврядування 1985 р. Цей документ для України має обов'язковий характер після набуття чинності Законом від 15 липня 1997 р. «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» [3].

У Преамбулі та у ст. 3 Хартії йдеться про «збори громадян», а у статті 3 – ще й про збори, «члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права і які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи» [4]. Навряд чи останні можна ототожнювати зі зборами громадян. Про це свідчить ознайомлення з частиною 2 вказаної статті: «Це право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права і які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи. Це положення жодним чином не заважає використанню зборів громадян,

референдумів чи будь-якої іншої форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом» [4].

Отже, у цій частині статті 3 наголошується на відмінності між формами безпосередньої демократії на місцевому рівні (збори громадян, референдуми, інші форми) та проявами опосередкованої демократії, що виходять від сформованих шляхом прямих виборів з дотриманням усіх принципів виборчого права представницьких органів – рад або зборів. Варто зауважити, що з цієї точки зору краще було б уникнути застосування поняття «збори» для найменування як форми безпосередньої демократії, так і представницького органу місцевого самоврядування. Альтернативним поняттям могло б стати поняття «сходи», яке застосовувалось в історичному минулому в Україні – «сільські сходи». Однак, це зауваження навряд чи можна адресувати перекладачам Хартії. Ознайомлення з оригінальним текстом цього документу англійською мовою свідчить про те, що у ньому також обидва рази йдеться про «збори», тобто “*assemblies*”: “*This right shall be exercised by councils or assemblies composed of members freely elected by secret ballot on the basis of direct, equal, universal suffrage, and which may possess executive organs responsible to them. This provision shall in no way affect recourse to assemblies of citizens, referendums or any other form of direct citizen participation where it is permitted by statute*” [5]. Отже, у випадку з представницьким органом місцевого самоврядування, згадуються “*assemblies composed of members freely elected*”, а у випадку з формою безпосередньої демократії – йдеться про “*assemblies of citizens*”.

По-перше, у Хартії немає згадки про конференції представників (що свідчить на користь необхідності розмежування зборів та конференцій), а по-друге, по відношенню до досліджуваного інституту застосовується поняття «громадяни» – а не «жителі». Таким чином, як в оригінальному тексті Хартії, так і у її перекладі на українську мову, йдеться саме про загальні збори громадян у контексті прояву одного з політичних прав у цій сфері. Такого висновку можна дійти виходячи з того, що у Преамбулі Хартії є посилання на те, що «право громадян на участь в управлінні державними справами є одним з демократичних принципів, які поділяються всіма державами – членами Ради Європи» [4], а це політичне право в Україні належить лише громадянам України.

Повертаючись до такого, що застосовується О.С. Орловським поняття «загальні збори членів територіальної громади», варто резюмувати: навряд чи таке термінологічне уточнення є доречним наразі. Воно представляється перспективним з точки зору майбутнього впровадження в Україні норм Конвенції про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні 1992 р. Поки що цей документ не було ратифіковано в Україні, хоча його вже вважають частиною національного законодавства Албанія, Данія, Ісландія, Італія, Кіпр, Нідерланди, Норвегія, Словенія, Сполучене Королівство, Фінляндія, Чеська Республіка, Швеція. Виходячи з Преамбули, стає зрозумілим, що у Конвенції йдеться не про усіх іноземних громадян, а лише про тих, що постійно проживають у тій чи іншій місцевості. Зокрема зазначено, що Конвенцію було розроблено та відкрито для ратифікації «з

огляду на те, що постійні мешканці-іноземці на місцевому рівні мають, як правило, такі ж самі обов'язки, як і громадяни, усвідомлюючи, що постійні мешканці-іноземці беруть активну участь у житті місцевих общин і підвищенні їхнього добробуту, а також впевнені у необхідності посилення їхньої інтеграції у місцеві общини, особливо шляхом розширення для них можливостей брати участь у суспільних справах місцевого значення...» [6]. Отже, ратифікація Конвенції 1992 р. є перспективою подальшого розвитку муніципалізму в Україні.

Список використаних джерел:

1. Стан локальної демократії в містах України: роль громад та органів місцевого самоврядування / Аналітичний звіт за підсумками виконання проекту «Моніторинг діяльності органів місцевого самоврядування у сфері розвитку локальної демократії» / Під редакцією В.І. Брудного, А.С. Крупника, О.С. Орловського. – Одеса: ХОББІТ ПЛЮС, – 2008. – 168 с.
2. Орловський О.С. Нормативно-правова регламентація загальних зборів членів територіальної громади на локальному рівні (на матеріалах міста Суми) / Юридичний вісник. – 2010. – № 1. – С. 13–17.
3. Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України – 1997. – № 38. – Ст. 249.
4. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24. – Ст. 1418.
5. European Charter of Local Self-Government 1985 / URL: <https://rm.coe.int/168007a088> (дата звернення: 20.11.2017 р.).
6. Конвенція про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні від 05.02.1992 р. / URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_318 (дата звернення: 20.11.2017 р.).

Савчук О.О.

студентка,

*Навчально-науковий інститут захисту інформації
Національної академії Служби безпеки України*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ

Головним елементом формування демократичної європейської країни є створення в ній адекватної правової системи, котра оптимально задовольнятиме законні інтереси її громадян. Наявність прав у людини в будь-якому випадку передбачає існування також інституту захисту цих прав. Основний Закон України закріплює основоположні принципи, які є підґрунтям для здійснення захисту прав людини, але за роки незалежності України вони здебільшого так і залишились дороговказами державного та соціального будівництва. Права людини стали так званими заручниками українського державотворення та об'єктом політичних спекуляцій. Згідно ст. 22 Конституції України права людини гарантуються і не можуть бути